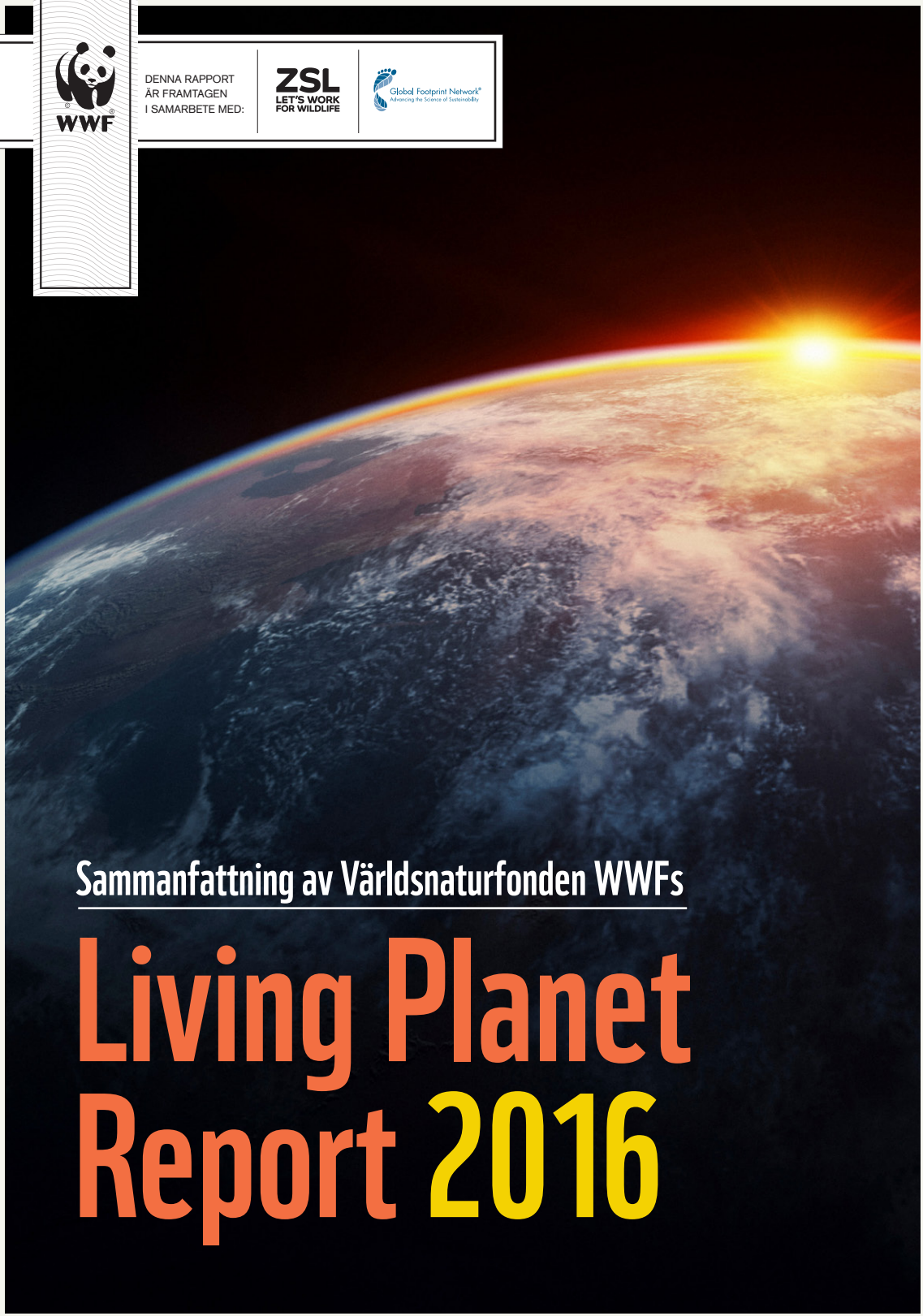
WWF

DENNA RAPPORT
ÄR FRAMTAGEN
I SAMARBETE MED:

ZSL
LET'S WORK
FOR WILDLIFE

Global Footprint Network®
Advancing the Science of Sustainability

Sammanfattning av Världsnaturfonden WWFs

Living Planet Report 2016

ATT LEVA PÅ GRÄNSEN

Vi har kunskapen. Vi har bevisen, men trots det befinner vi oss nära gränsen. Totalt lever genomsnittsmänniskan som om hon har 1,6 jordklot. I Sverige lever vi som om vi har hela fyra stycken! Vi överanvänder våra naturresurser i form av metall, skog och olja som om det finns hur mycket som helst. Men vi har inget överskott. Vi överkonsumerar!

Håkan Wirtén
Generalsekreterare
Världsnaturfonden WWF

Varje sekund som vi lever är vi totalt beroende av en levande natur; vi behöver luft att andas, vatten att dricka, mat att äta, material att använda för husbyggande och så vidare. Naturen ger oss dessutom glädje och inspiration – att ta en skogspromenad eller njuta av en vacker solnedgång får oss att må bättre. En planet som kan ge oss allt detta är grunden för vår överlevnad.

Vi har börjat förändra våra samhällen

De senaste 40 åren har antalet vilda djur i världen minskat väldigt snabbt. Hela 58 procent av de undersökta populationerna (en grupp individer av en art som finns inom ett visst område) har försvunnit. 2016 ser dessutom ut att bli det varmaste året sedan vi började mäta temperaturer på 1800-talet.

Men allt är inte mörkt. Det finns positiva tecken. Utsläppen av koldioxid i världen har slutat att öka. FN har också slagit fast att ekonomi och sociala frågor hänger ihop med miljön. År 2015 bestämde FN:s medlemsländer att vi fram till 2030 ska utrota fattigdom och hunger och samtidigt skydda miljön och begränsa klimatförändringarna. Alla länder i världen ska vara med i det här arbetet, både fattiga och rika. Det handlar om de Globala Målen för hållbar utveckling, 17 mål som världens länder har sagt att de ska jobba med och som ska förändra världen – Agenda 2030.

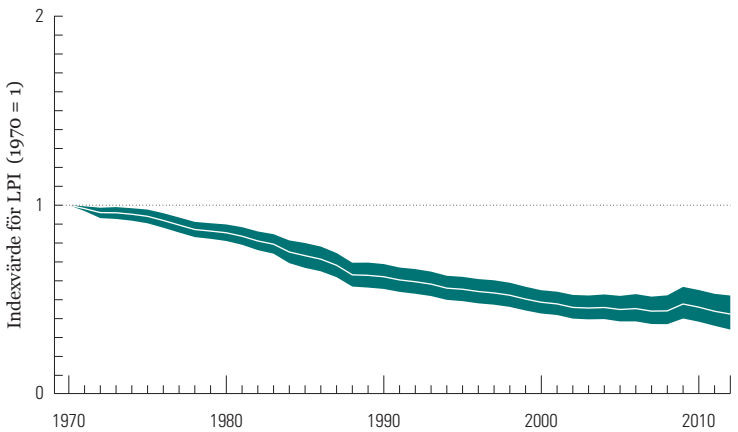
Sverige har unik chans att ta en ledande roll

Men för att nå till en förändrad och hållbar värld krävs drastiska förändringar. Vi behöver inte bara förändra vårt beteende. Vi behöver utveckla hela vår kultur och ha modet att tänka nya tankar. Naturen är inte en struntsak som kommer i andra hand efter ekonomisk utveckling. Nej, vi är helt beroende av naturen för vår överlevnad. Därför är miljöförstöring aldrig okej.

Vi har enorma utmaningar framför oss. Klarar vi att lösa dem? Nu har vi världens chans att tänka om, tänka nytt och bygga en framtid där vi lever inom planetens gränser och i harmoni med naturen på vår jord.

LIVING PLANET INDEX

Antalet djur i världen minskar snabbt. Siffrorna är så dramatiska att det är svårt att ta in. Mellan 1970 och 2012 har mängden vilda ryggradsdjur minskat med hela 58 procent i de områden som vi har tittat på. Det handlar om däggdjur, fåglar, grodor, fiskar och andra grupper av ryggradsdjur. Varje år försvinner ungefär två procent och minskningen fortsätter i hög takt. Cirka 90 procent av världens fiskbestånd har antingen fiskats till gränsen för vad de tål (58 procent) eller överfiskats (31 procent). Endast cirka tio procent av fiskbestånden är fortfarande i gott skick. Det här visar 2016 års Living Planet Index. Det är ett mått som WWF använder för att mäta hur antalet ryggradsdjur förändras från år till år på vissa utvalda platser i världen.

Figur 1: Living Planet Index visar att mängden ryggradsdjur minskat med 58 procent mellan 1970 och 2012

Förklaring till modellen

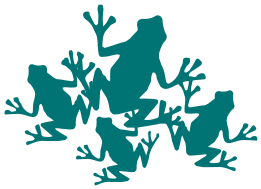
Living Planet Index för hela världen

Konfidensintervall – en skattning av osäkerheten

Vad är biologisk mångfald?

Biologisk mångfald betyder att det finns en stor variation av ekosystem, växt- och djurarter. Detta behövs för att vi ska ha en levande jord.

Vad är en population?

I biologin använder man uttrycket population när man pratar om en grupp djur eller växter, inom samma område och som kan fortplanta sig med varandra. Det kan till exempel vara alla granar i en skog, alla elefanter på en savann eller ett visst fiskstim.

Vad är ett ekosystem?

De djur och växter som finns inom ett visst område bildar tillsammans ett ekosystem. En sjö, en skog eller en ö kan vara exempel på ett ekosystem. Dessa ekosystem är också beroende av varandra, så när ett ekosystem påverkas förändras även andra ekosystem runtom.

EN NÄRMARE TITT PÅ HOTEN MOT DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN

HOT

Livsmiljöer som bryts ner eller försvinner

Kanske att du har sett korallrev på film eller till och med snorklat vid koraller. Då har du sett alla färggranna fiskar som simmar runt bland korallerna, som är små djur i kolonier. Tyvärr förändras denna vackra bild av korallreven i en rasande takt. Många av världens korallrev har tappat sina fina färger och dött på grund av klimatuppvärmningen och många av dem som finns kvar är hotade. Den snabba värmeökningen gör att många korallrev bleks och i värsta fall dör. Det myller av djur som en gång fanns där klarar då inte längre av att leva.

Överexploatering av djur och växter

Överexploatering betyder att vi jagar eller skördar alldeles för mycket och på ett sätt som inte är hållbart för ett visst ekosystem. Det kan handla om att jaga utrotningshotade djur eller bifångst vid fiske, vilket innebär att det kommer annan fisk, sjöfågel, sälar, havssköldpaddor med mera i nätet än den fisk som önskas. Dessa djur slängs många gånger rakt ner i havet igen och har då dött helt i onödan.

Förorening

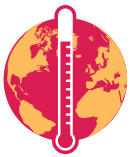
Föroreningar (gifter, kemikalier) som släpps ut i naturen kan göra det omöjligt för djur och växter att leva i en viss miljö. Det blir svårare att hitta mat eller att fortplanta sig. Fåglar nedsmetade med olja är bara ett av flera exempel.

Främmande arter och sjukdomar

Vad har mördarsniglar, vandringsmusslan och kanadagäss gemensamt? Jo, det är djur som egentligen inte hör hemma i Sverige utan som kommit hit genom till exempel båttrafik. Eftersom andra arter inte är vana vid dessa nya djur i ekosystemen, har de nya djuren inte heller några naturliga fiender. Dessa djur kan därför snabbt sprida sig. Det blir en rubbning i den balans som tidigare funnits. Många ekosystem har nämligen byggts upp under flera århundraden, vilket gör att de ofta har svårt att stå emot snabba förändringar och eventuella sjukdomar som de nya arterna för med sig.

Klimatförändring

När temperaturen förändras tvingas vissa arter att flytta och bosätta sig i en annan klimatzon. Andra djur blir störda av det nya klimatet och vet inte när det är dags att flytta till varmare breddgrader eller skaffa ungar. Det kan göra att djur får ungar när det råder brist på föda, i stället för när det finns gott om mat.

MÄNNISKANS AVTRYCK PÅ JORDKLOTET

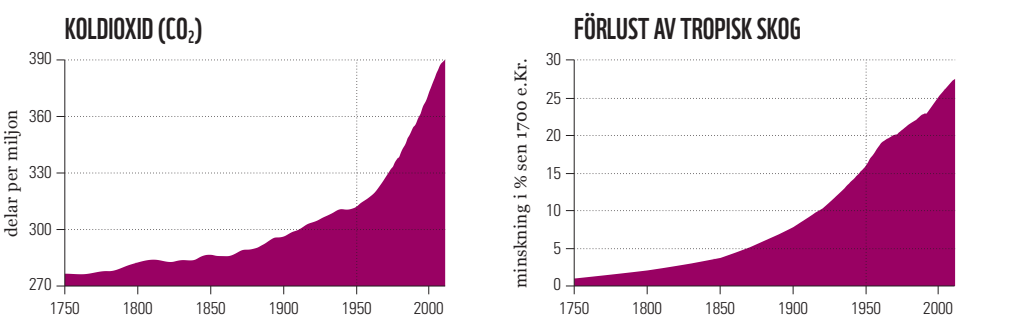
Människan förstör naturens arter och livsmiljöer snabbare än vad de hinner återhämta sig.

Varje gång vi gör en handling i vår vardag påverkar vi vår planet på olika sätt. Vi glömmer många gånger bort att utsläppen från våra bilar, påverkar atmosfären överallt och kan ge effekter på andra platser på jorden än vad vi själva ser. Det gäller också den mat vi väljer, som fraktats över halva jordklotet för att kanske landa direkt i soptunnorna. Genom att bli mer aktiva och medvetna i våra val kan vi därför också minska den påverkan vi gör.

De senaste 120 åren har antalet människor på jorden ökat från 1,6 miljoner till 7,3 miljarder. Under samma tid har vi också haft en industrialisering som gjort att vår förbränning av fossila naturresurser (naturgas, olja och kol) ökat mycket kraftigt. Detta har varit positivt på många sätt. Fler människor världen över har fått det bättre och idag har vi mer kontakt med varandra än någonsin förut. Men detta också fått konsekvenser. Naturen hinner inte med att återvinna allt som vi förbrukar.

Vi använder i dag så mycket mer resurser än tidigare att vi förstör den natur som under historien har gjort människans fantastiska utveckling möjlig. Att ta hand om miljöproblem på global nivå kommer att vara betydligt svårare än något annat som vi har hanterat tidigare.

Figur 7: Den stora accelerationen
Siffrorna visar trender. Källa: IGBP, 2016, baserad på analys av Steffen et al., 2015b.

HAVEN ÄR I KRIS

Tänk om hälften av alla dina andetag skulle försvinna?

Haven är i kris. När vi tänker på havet ser vi ofta en stor böljande, blå yta. Vi funderar sällan på vad som finns under den. Vi tänker ännu mer sällan på hur det som händer under ytan påverkar oss som befinner oss ovanför ytan. Haven inverkar på oss mer än vad vi tror. Idag får 850 miljoner människor sin inkomst från haven. Tre miljarder människor är beroende av havets fisk för att överleva. Utöver detta kommer också vartannat andetag vi tar från havets ekosystem. Våra korallrev håller på att försvinna. Dör haven, dör vi!

Från fiskevatten till soptipp – från fisk till plast

I flera hundra år har vi upplevt att havet varit outtömligt på fisk. Samtidigt har vi slängt mycket av våra sopor i havet i tron om att de ska försvinna. Vi har levt efter mentaliteten ”Det som inte syns, det finns inte”. Så enkelt är det tyvärr inte, vilket vi nu ser i Living Planet Report. Det har gått så långt att det snart finns mer plast än fisk i världens hav.

I vårt eget närmaste hav, Östersjön, finns det andra problem än just plasten. Där är övergödningen det största hotet. Kväve och fosfor från avlopp, sjöfart och fabriksutsläpp leder till giftiga algblomningar, döda havsbottnar och hälsoproblem. Detta påverkar både människor, djur och växter.

Livsviktiga korallrev kan snart vara borta

Koraller är små kolonidjur och reven som de bygger fungerar som barnkammare, restaurang och skyddsrum för nästan två miljoner arter. Korallreven skyddar också kusterna mot stormar, tsunamivågor och erosion (att jord spolas bort).

De äldsta reven har funnits i över 500 miljoner år, men drygt en fjärdedel av världens korallrev har bleknat och dött under de senaste 30 åren. Fortsätter det i samma takt kommer korallreven att vara borta år 2050.

Hur kan vi sköta haven på ett bättre sätt? FNs medlemsländer har kommit överens om att fram till 2020 skydda minst 10 procent av våra kust- och havsområden. WWF uppmanar både regeringar och lokala beslutsfattare att genomföra FN:s mål.

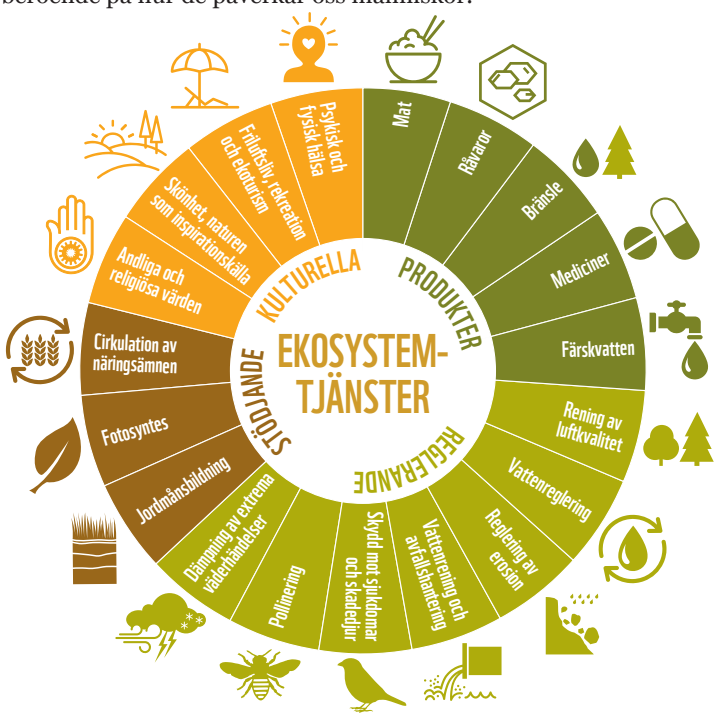
NATUREN GÖR OSS EN TJÄNST

Vad är egentligen en björk värd? Vilken prislapp sätter du på att bin pollinerar äppleblommor? Vad kostar en vacker utsikt från en bergstopp? Svaret är: ingenting! Naturen ”ger” oss allt detta gratis, men om människan själv ska skapa allt detta, då kostar det pengar, mycket pengar. Naturen är fantastisk. Tack vare den får vi mat, rent vatten och ren luft, energi, läkemedel och en plats där vi kan koppla av. Naturen tar upp koldioxid, jämnar ut temperaturen, bidrar till att blommor pollineras och att frön sprids och bekämpar skadedjur och sjukdomar. Den gör oss helt enkelt en stor tjänst och den är gratis. Naturens arbete kallas för “ekosystemtjänster” och människan är helt beroende av dessa.

Vi behöver en frisk natur för vår överlevnad, vårt välbefinnande och vår välfärd.

Naturen är självförsörjande. Men när människan omvandlar skog till jordbruksmark, överfiskar sjöar och hav, och förorenar vattendrag blir det allt svårare för naturen att återhämta sig. Vi ser redan negativa konsekvenser och de förväntas bli allt fler. Miljöförstöring gör att vi inte vet om mat och vatten kommer att räcka. Det ökar priserna på många råvaror och det skärper konkurrensen om mark och vatten.

Ekosystemtjänsterna har i forskningen delats in i olika kategorier beroende på hur de påverkar oss människor.

Figur 6: Ekosystem-tjänster

Försörjande tjänster *är produkter som vi människor direkt kan använda och behöver för att överleva.*
Reglerande tjänster *är de naturtjänster som gör att naturen står emot eller fixar tillfälliga problem och dessutom skyddar oss människor från en del svårigheter.*
Stödjande tjänster *kallas de tjänster från ekosystemen som hjälper andra processer i naturen att fungera. De är en förutsättning för livet på jorden.*
Kulturella tjänster *gör livet gott att leva. Sådant i naturen som ger människan något mer än överlevnad, men som är viktigt för att livet ska få en mening.*

Millennium Ecosystem Assessment, 2005.

DAGS ATT VÄLJA!
Gör rätt val för att kunna leva på ETT jordklot

Vad behöver vi göra? Hur kan vi behålla och förstärka naturens mångfald och livsviktiga funktioner som ekosystemtjänster och samtidigt skapa en jämlik värld för oss människor?

Figur 12: WWF Enplanets-perspektiv

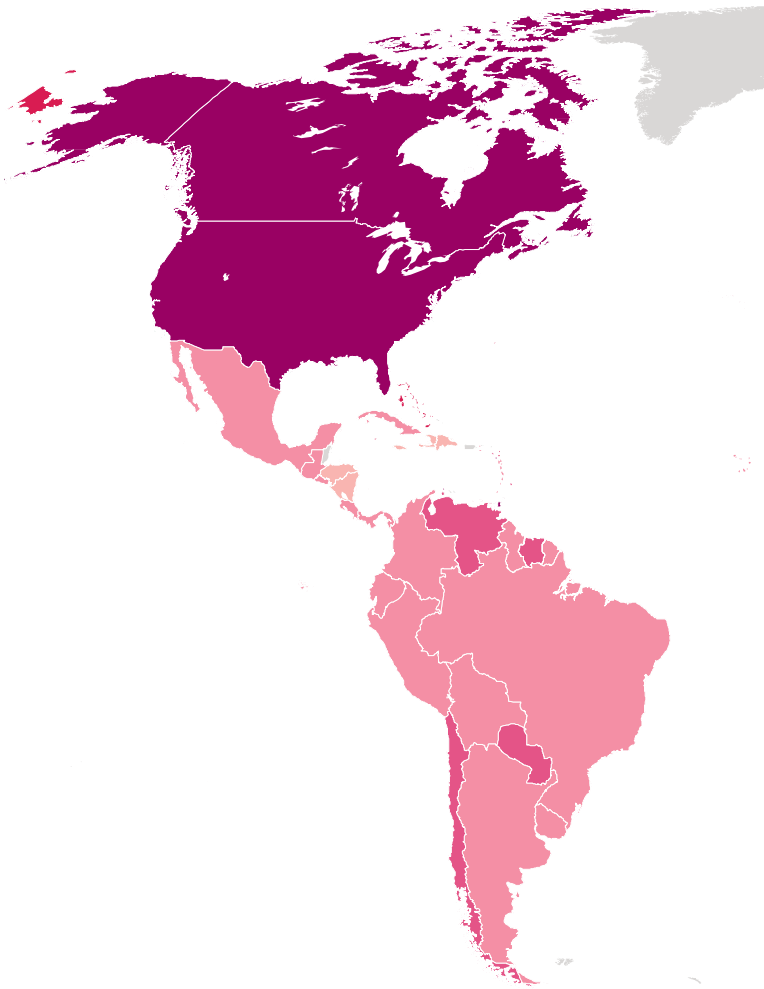

17 GLOBALA MÅL

Vi har två stora utmaningar framför oss nu. Vi måste bevara naturen och dess mångfald. Vi har bara ett jordklot. Vi har begränsade resurser, och vi ska alla få plats här. Ett gott samhälle betyder inte bara att människor har pengar, utan också att de har rättigheter och en frisk natur. Allt detta hänger ihop. Det tycker även FN. Världens ledare har förbundit sig till 17 Globala Mål för att uppnå tre fantastiska saker under de kommande 15 åren: Att utrota extrem fattigdom, att minska ojämlikheter och orättvisor i världen och att lösa klimatkrisen.

HUR SER VÅR KONSUMTIONS EKOLOGISKA FOTAVTRYCK UT?

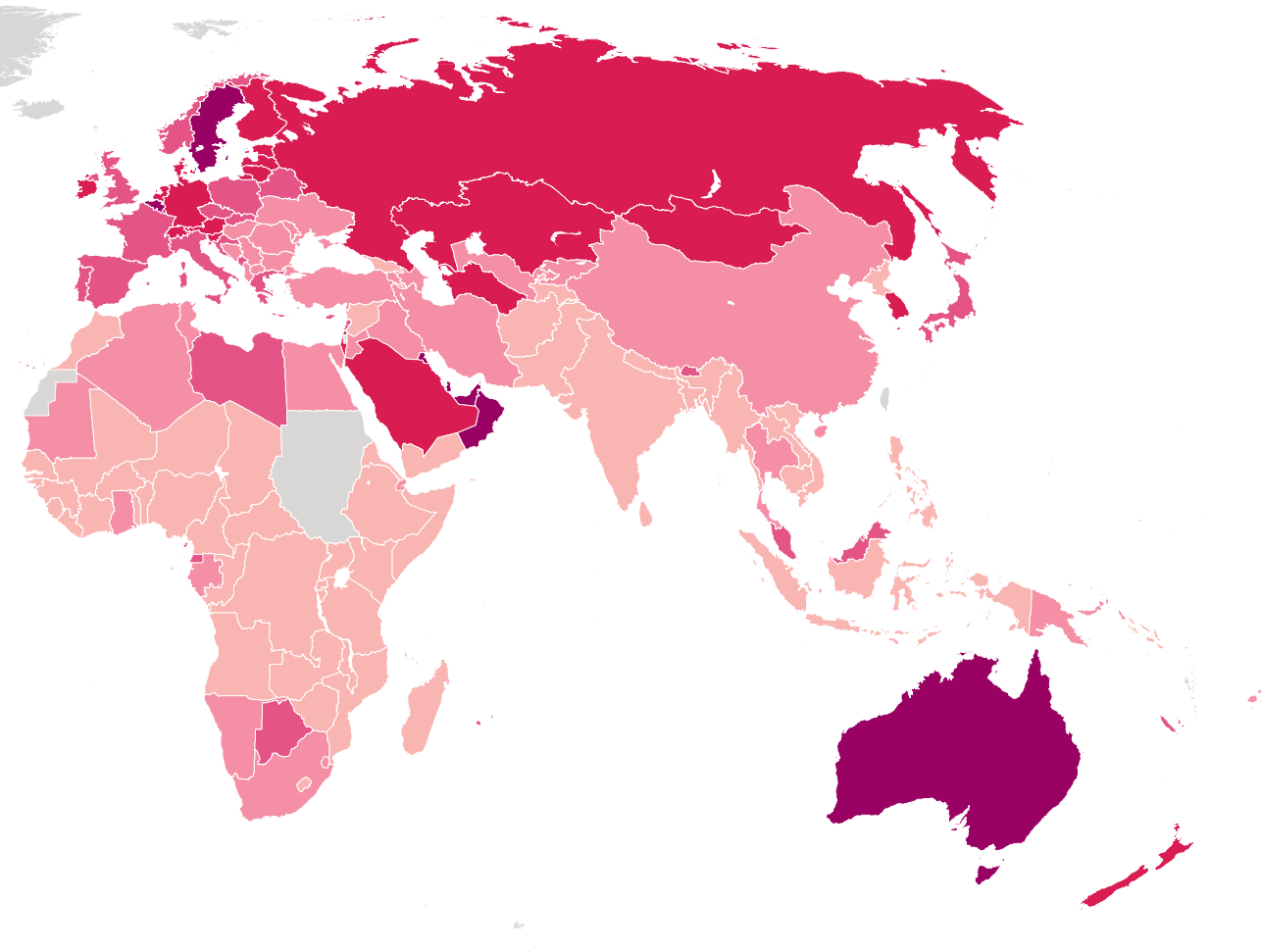
Hur mycket natur går åt för att först ta fram allt det vi konsumerar och sen ta hand om det avfall som blir över? För att svara på den frågan beräknas vårt ekologiska fotavtryck. Ländernas ekologiska fotavtryck varierar beroende på hur mycket resurser och fossil energi (till exempel olja och gas) som går åt för att hålla igång vår livsstil. Kartan visar det genomsnittliga ekologiska fotavtrycket per person och land under 2012. Ju mörkare röd färg, desto större ekologiskt fotavtryck.

Figur 10: Ekologiska fotavtryck per capita och land i globala hektar 2012.
Enheten en global hektar är en genomsnittlig hektar att producera resurser och ta emot avfall. En hektar = 1,5 fotbollsplaner.

Om vi delar all jordbruksmark, alla skogsområden och alla andra produktiva ytor som finns på jorden rättvist mellan antalet människor så skulle var och en av oss få 1,7 hektar till vårt förfogande, vilket är ungefär lika mycket som en fotbollsplan. Men för vissa länder är fotavtrycket per person upp till sex gånger så stort. I Sverige är fotavtrycket drygt fyra gånger så stort. Om alla skulle leva som svenskarna skulle det alltså behövas drygt fyra jordklot. Det går ju inte, därför ser vi nu hur skogar förstörs, havens fiskar minskar i antal och klimatförändringarna blir allt tydligare. Det som gör vårt fotavtryck så stort är slit- och slängsamhället, bränsleslukande bilar, flygresor och att vi äter mycket kött och mjölkprodukter.

KLIMATARBETET BLIR VERKLIGHET I VÄRLDENS STÄDER – SEOUL

Hittills har 328 städer i 26 länder på fem kontinenter deltagit i WWFs satsning Earth Hour City Challenge där städer över hela världen uppmanas att vara inspirerande förebilder för hållbar utveckling. Det betyder att de har rapporterat vad de vill göra för att skapa en mer hållbar stad, med 100 procent förnybar energi.

Seoul vann den globala utmaningen år 2015. Den sydkoreanska huvudstaden bekämpar klimatförändringarna genom att minska användningen av fossila bränslen och kärnkraft. Man har gjort väldigt stora investeringar i förnybar energi och för att göra användningen av energi mer effektiv. Staden har dessutom engagerat sina invånare och fått dem att delta aktivt i arbetet.

Ett kärnkraftverk mindre på tre år

Seoul lanserade kampanjen ”Ett kärnkraftverk mindre” med målet att minska stadens energiförbrukning så pass mycket att det motsvarade produktionen från ett kärnkraftverk. På mindre än tre år lyckades man minska energiförbrukningen, tack vare stora investeringar i energieffektivitet och lokala, förnybara energikällor. Seoul satsade bland annat på geotermisk energi, värme som finns lagrad nere i jordskorpan, miljövänliga transporter och solceller. Nya byggnader har fått en gräns för hur mycket energi de får använda och gamla byggnader har uppgraderats för att spara energi. Ett exempel är projektet Sunlight City, där cirka 10 000 byggnader fick solceller på taket. Staden har också byggt solkraftverk i till exempel avloppsanläggningar och på parkeringsplatser.

Hälften av Seouls hushåll är med i kampanjen

Genom sitt klimatarbete har Seoul lyckats ersätta importerad olja till ett värde av 1,5 miljarder dollar och samtidigt skapat 34 000 gröna jobb. Med gröna jobb menas att det är arbetstillfällen som bidrar till en mer hållbar värld. Allmänheten deltar aktivt i energibesparingarna och stod för 40 procent av minskningen. Staden delar ut poäng till de privatpersoner som sparar energi, poäng som kan användas för att köpa miljövänliga produkter, eller för att göra hemmet mer energieffektivt. Sedan 2009 har programmet mer än tredubblats i storlek och i dag deltar nästan hälften av Seouls hushåll.

DAGS ATT LÄGGA OM KURSEN FÖR EN FRAMTID PÅ ETT JORDKLOT

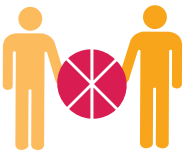
Bevisen är tydliga. Världen går inte mot en bra riktning, men vi har tid att ändra kurs. Det finns några konkreta saker vi kan göra för att styra oss själva åt rätt håll som handlar om att skydda naturresurserna och fördela dem jämlikt. Vi måste fundera på hur och var vi satsar de stora pengarna, vi måste producera smartare och konsumera klokare och satsa på sol och vind. Läs mer här:

Bevara naturens resurser

För att skydda naturen måste vi använda världens resurser på ett hållbart sätt. Då krävs en plan för hur det arbetet ska skötas.

Rättvisa

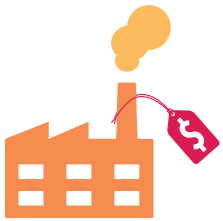
Vi måste ha lagar och regler som ser till att mat, vatten och energi fördelas på ett rättvist sätt. Vi kan inte säga att vi är framgångsrika om människor inte är friska och inte bor i en hälsosam och fungerande miljö. Beslutsfattare måste tänka in alla människor i sina beslut, både nutida och framtida generationer.

En ny riktning på flödet av pengar

Många banker och bolag fortsätter att investera i ohållbara resurser. Stora summor pengar läggs till exempel på kolbrytning, oljeborrning och ohållbara jordbruksmetoder. Pengarna måste i stället användas för att skydda och stärka vår natur.

Hållbar produktion och konsumtion

Genom att producera bättre och konsumera klokare kan vi hålla oss inom gränsen för vad jordklotet klarar av. När vi producerar en tröja, en mobiltelefon eller en annan vara måste vi ta ansvar för hur miljön påverkas.

Mot förnybara energikällor

Fossila bränslen som olja och gas är den största orsaken till jordens ökade temperatur. Men förnybara energikällor blir allt bättre på att konkurrera ut de fossila. Om vi lyckas ändra flödet av pengar och hanterar våra tillgångar på ett annat sätt kan denna förändring gå ännu snabbare. Att få hela världen att börja använda till exempel vindkraft och solenergi är en enorm utmaning, men många länder har redan beslutat sig för att göra detta.

Mat inom ramen för ETT jordklot

Att äta mat är något av det mest meningsfulla vi gör. Människor samlas kring maten. Vad och hur vi äter är en stor del av vår kultur. Mat ger oss livsviktig energi. Men det finns en baksida. Maten är en av de största orsakerna till att många arter och växter försvinner. Vår tallrik är mycket större än vad vi kan se och den förväntas bara bli större med tiden. Förr producerade vi mat nära hemmet, men idag har vi hela världen på vår stora tallrik. Maten produceras dessutom på ett sådant sätt att trycket blir för hårt för vårt vatten, vår jord och vår luft. Klimatgaser släpps ut, vattnet förorenas och skog skövlas – allt för att vi ska få mat på vårt bord, trots att det finns andra sätt att äta på.

Billig mat sätter jordklotet under press

Att se till att alla människor får näringsrik mat, utan att passera gränsen för vad jorden klarar av är en stor utmaning som vi måste lösa. Cirka en tredjedel av all mat som produceras äts aldrig upp, utan försvinner på vägen. En stor utmaning är idag att skapa en tallrik där vi får betala det riktiga priset för vad vi äter.

Vi behöver en hållbar livsmedelskedja

Alla som producerar, säljer eller äter mat behöver bidra på sitt sätt. Affärer behöver sluta sälja det som är värst för miljön. De kan också genom reklam och skyltning göra det lättare för oss konsumenter att välja mer planetvänlig mat – mer grönsaker och baljväxter, mer miljömärkt och certifierad mat, till exempel ekologisk. Kanske kan din mataffär sänka priset på varor som snart gå ut? Och varför inte kolla hemma i kylskåpet om ni kan göra något för att minska den mängd mat ni slänger?

5 tips om hållbar mat

1. Ät mindre men bättre kött. Bättre kött hittar du i WWFs köttguide

2. Ät färgrikt – mer grönsaker, baljväxter och fullkorn

3. Ät upp maten – inget matsvinn!

4. Ät mindre onödigt fett, socker och salt

5. Ät mat som du eller någon du litar på vet var den kommer ifrån – gärna miljömärkt och certifierad.

Mindre och bättre kött är vägen framåt

Som du säkert vet behöver vi människor en varierad kost.
Vi behöver mat som innehåller protein, mineraler och olika näringsämnen. Men det finns olika källor att få dessa ämnen ifrån. I Sverige äter vi mer kött än någonsin, ungefär häften av detta kött är importerat. Något av det viktigaste du kan göra för att minska din mattallriks påverkan är därför att äta mindre mängd kött. Du kan avstå från importerat kött och välja kött från nötkreatur som betat på naturbetesmarker, det vill säga certifierat svenskt naturbeteskött. Då gynnar du också betesmarkens växt- och djurarter. WWF har skapat en enkel handbok som heter ”Köttguiden”. Där får du tips på vilket kött som är mer eller mindre hållbart. Att äta hälften så mycket kött som vi gör idag – och istället äta mer växtbaserat protein – är en bra start.

LIVING PLANET REPORT 2016

100% RECYCLED

EKOLOGISKA FOTAVTRYCK

Om alla människor på jorden skulle leva som svenskarna, skulle det behövas drygt fyra jordklot. Det som gör vårt fotavtryck så stort är slit- och slängsamhället, bränsleslukande bilar, flygresor och att vi äter mycket kött och mjölkprodukter.

BIOLOGISK MÅNGFALD

Antalet djur i världen minskar snabbt. Mellan 1970 och 2012 har mängden vilda ryggradsdjur minskat med hela 58 procent i de områden som WWF har tittat på.

HAVEN ÄR I KRIS

Haven inverkar på oss mer än vad vi tror. Idag får 850 miljoner människor sin inkomst från haven. Tre miljarder människor är beroende av havets fisk för att överleva. Dör haven, dör vi!

RESILIENCE

Maten är en av de största orsakerna till att många arter och växter försvinner. Några tips: ät mindre mängd kött, minska matsvinnet och ät färgrikt.

WWF

Därför finns vi
Vi arbetar för att hejda förstörelsen av jordens naturliga livsmiljöer och bygga en framtid där människor lever i harmoni med naturen.

wwf.se panda.org/lpr

Världsnaturfonden WWF, Ulriksdals slott, 170 81 Solna. Telefon 08-624 74 00.
info@wwf.se, plusgiro 90 1974-6, bankgiro 901-9746

© NASA